

Repliker och kommentarer*

TORD BERGSTEDT

Ingen ökad byråkrati i Stockholms läns landsting

Det finns inte någon vedertagen definition på "byråkrati". Därmed är det svårt att bedöma graden av byråkratisering i en organisation, skriver Tord Bergstedt i denna kommentar till Jan-Erik Lanes och Tony Westins artikel om landstingens ekonomi i Ekonomisk Debatt 6/83.

I pressen förekommer då och då artiklar om landstingens tilltagande "byråkratisering". Det var också temat i Jan-Erik Lanes och Tony Westins artikel i *Ekonomisk Debatt* 6/83, vilken speciellt framhåller den tilltagande "byråkratiseringen" inom Stockholms läns landsting. I artikeln står: "Det är svårt att undgå intrycket att administrationen av landets största offentliga producent av sjukvård råkat in i en byråkratiseringsprocess" och att "administrationens

kostnadsutveckling i detta landsting (Stockholms läns) klart visar att en byråkratiseringsprocess inträffat under 70-talet".

Svårgranskat område

Artikelförfattarna har givit sig in på ett synnerligen svårgranskat område, där risken för felaktiga slutsatser är mycket stor. De stora svårigheterna att bedöma "byråkratiseringsgraden" ligger främst i att det inte finns någon vedertagen definition på vad som skall inräknas i begreppet "byråkrati". Även om vi byter ut det negativt värdeladdade ordet byråkrati mot vad artikeln syftar på, nämligen administration, så blir inte gränserna speciellt mycket klarare. Vi är alla mer eller mindre administratörer. Det gäller såväl kirurger och mentalskötare som finansdirektörer och docenter. Det är således i många fall ganska godtyckligt att benämna en viss befattning som administrativ.

Det som i praktiken blir avgörande för vad som i statistiken benämns administration, förvaltning o dyl är vad olika avdelningar och enheter kallas.

Med dr TORD BERGSTEDT är finansdirektör i Stockholms läns landsting.

* I denna avdelning välkomnas kommentarer till tidigare bidrag samt korta inlägg med ekonomisk-politisk anknytning.

Tabell 1. Central förvaltning och totalbudgetens brutto- (B) och nettokostnader (N) (milj kr resp %)

Stockholms läns landsting	1973		1978		1982	
	B	N	B	N	B	N
Central förvaltning	98,9	90,7	218,9	193,5	428,6	333,1
Undertitel 0—8	3 710,0	3 020,1	8 365,0	7 233,9	14 253,0	12 242,0
Andel %	2,7	3,0	2,6	2,7	3,0	2,7
Övriga landsting %	2,5	2,4	2,7	2,6	2,7	2,5

Av detta följer att organisationsstrukturerna i de olika landstingen får stor betydelse. I Stockholms läns landsting har utvecklingen gått mot decentralisering av organisationen. Detta har bl a inneburit att man inom varje sjukvårdsområde har avdelningar som benämns administrativa, men som också innehåller många anställda som utför uppgifter av underhålls- och servicekaraktär. Med anledning av vår organisationsstruktur har vi efter samråd med landstingsförbundet lagt om vår statistik fr o m 1982 för att den bättre skall stämma överens med de benämningar som används av andra landsting. För att undersöka hur "byråkratin" har utvecklats i vårt landsting har jag räknat om statistiken för några tidigare år i enlighet med de normer, som vi använder fr o m år 1982. Resultatet belyses i *tabell 1*.

Av tabellen framgår att de centrala förvaltningarnas andel av såväl brutto- som nettokostnader inte är högre i Stockholms läns landsting än i övriga landsting. Vidare har inte, som artikel-författarna påstår, de centrala förvaltningarna ökat sin andel över tiden. Under hela perioden 1973—82 har de tagit i anspråk 2,6 till 3 procent av landstingets kostnader för huvudtitlarna 0—8.

Slutsatser utan verklighetsanknytning
Sammanfattningsvis kan jag således konstatera att artikelförfattarna har dragit slutsatser om Stockholms läns landstings "tilltagande byråkratisering" som saknar verklighetsanknytning. Den skenbart tilltagande "byråkratiseringen" beror helt och hållet på att organisationsstrukturen och redovisningsprinciperna varierar mellan de olika landstingen. Författarna till artikeln torde inte vara omedvetna om att det förhåller sig på det sättet när de jämför utvecklingen för årsarbetare i stället för kostnader. De skriver således: "Ifråga om Stockholms läns landsting finner vi paradoxalt nog att personaldata inte beskriver samma utveckling som kostnadsdata".

Jag har — med goda skäl — i mitt bemötande varit kritisk mot artikeln om "landstingens byråkratisering". Detta skall dock inte tolkas som om jag inte välkomnar en debatt om landstingens eventuella "byråkratisering". Tvärtom anser jag att en sådan debatt är både angelägen och nödvändig med tanke på det kärva ekonomiska läge som vi befinner oss i. En sådan debatt måste dock grunda sig på verkliga förhållanden och inte på statistiska definitionsproblem.